

Nýjungar og áskoranir í læknanámi á tímum rafrænna stökkbreytinga

Það er vel þekkt í heimi vísindanna að tækninýjungar leiða oft til örra breytinga. Nú eru 60 efstu próftakar í inntökuprófi læknaeildar teknir inn á fyrsta ár í stað 48 fyrir fjórum árum. Það hefur í för með sér ákveðnar breytingar á umgjörð námsins og á síðasta áratug hefur Háskóli Íslands stigið æ fleiri skref inn í heim rafrænna prófa og kennsluhátta. Það gerðist fyrst með námsumsjónarforritum eins og Uglu og Moodle, síðar með upptökuforritinu Panoptó og prófaforritinu Inspera. Nokkurrar tregðu gætti þó gagnvart notkun Panoptó og Inspera meðal kennara af ýmsum ástæðum.

Á fyrstu stigum COVID-19 heimsfaraldursins í vor breyttist þessi tregða tafarlaust í létti þegar nauðsynlegt reyndist að færa staðkennslu í skyndi í rafræna fjarkennslu. Miklu breytti að hópfundaforritin Zoom og Teams höfðu verið að ryðja sér til rúms til fjarfunda, miðlunar skjala í mynd og upptöku. Jafnframt þurfti að breyta námsmati vormisseris þar sem kennslustofum og lesstofum Háskólans var lokað á seinni hluta misserisins. Lokapróf voru því flest þreytt í opnu umhverfi í Inspera heima hjá nemendum. Ameríska CCSE-lokaprófið á 6. ári var til dæmis þreytt á heimilum nema með myndbandsvöktun. Að auki þurfti hluti nema að vinna verkefni í stað verklegra tilrauna, finna þurfti leiðir til að ræða við nemendur um klíník utan sjúkraeilda að loknum stofugangi og gera myndbönd um ákveðna þætti verknáms. Loks má nefna að í ágúst var námsumsjónarforritið Canvas innleitt í skólanum og eru kennarar og nemendur óðum að tileinka sér möguleika þess.

Á síðasta áratug hefur aðgengi að fjölbreyttu námsefni aukist hratt á veraldarvefnum. Því má segja að þörfin fyrir að nemar mæti í hefðbundna fyrirlestra sé minni en áður, nema þá helst til að glæða skilning þeirra á aðalatriðum og samhengi, gefa þeim kost á að spyrja og vitaskuld til að hittast og kynnst hvert öðru betur. Staðnám er því sérstaklega mikilvægt þegar nýnemar eiga í hlut. Í þessu samhengi er rétt að nefna að mikil áhersla er nú lögð á að læknanemar og aðrir nemar í heilbrigðisvísindum efla færni sína í samskiptum við sjúklinga, aðstandendur og samstarfsfólk.

Um þessar mundir eru 14% landsmanna fædd utan Íslands. Sjúklingar, þar á meðal einstaklingar frá framandi menningarheimum, kvarta sumir undan því að íslenskir heilbrigðisstarfsmenn gætu gert

betur í samskiptum. Þar koma meðal annars upp atriði eins og að við mættum bera meiri virðingu fyrir eldra fólk, fólk með annan menningarbakgrunn, geðraskanir eða óljósar kvartanir sem þekki ekki kerfið hér og að notkun túlks sé í boði. Heitorð lækna áréttar að lækna skuli ávallt láta sér annt um alla sjúklinga sína án manngreinarálits. Samhliða kröfunni um aukna samskiptafærni og heilrænni nálgun, er skýrari krafa í heilbrigðisþjónustu um aukna stöðlun í vinnubrögðum, meiri afköst og hlutlægi leiðir til að öðlast færni, til að mynda með herminámi, beinu mati á frammistöðu og fleiri verkferlum fyrir algeng vandamál.

Ýmislegt fleira má telja til nýjunga. Nú er hægt að skrá sig í doktorsnám samhliða námi til kandidateitprófs að loknu þriðja námsári, í svokallaða MD-PhD-doktorsnámsnámsleið. Nýr samstarfsvettvangur er orðinn til fyrir nema í rannsóknartengdu doktorsnámi í klínískri lækni-fræði, erfðafræði, faraldsfræði og lýðheilsuvísindum til að efla innviði námsins. Þrír óvirkir gamlir sjóðir voru sameinaðir á síðasta ári og Menntasjóður læknaeildar stofnaður. Fimm læknanemar hlutu styrk úr honum á árinu vegna rannsóknarverkefna erlendis á 3. ári. Læknaeild á nú í spennandi samstarfi við læknaeild Hafnarháskóla og fleiri aðila um þróun opins netnámskeiðs fyrir 6. árs læknanema í einstaklingsmiðuðum lækningum (*personalised medicine*).

Læknanemar hafa sjálf staðið fyrir ýmsum nýjungum. Þau hófu í haust hlaðvarp, Dagál læknanemans, um algenga sjúkdóma og meðferð þeirra, og á Instagram-síðunni íslenskirlæknanemar kynna þau nú nám sitt í ýmsum löndum og dagleg störf lækna.

Það þarf heilt þorp til að ala upp barn segir afrískt máltæki. Til að skapa góðan lækni þarf vissulega gott uppeldi, fjölbreytta færniþjálfun og margháttaða reynslu á starfsferlinum. Það skiptir miklu að temja sér auðmýkt í starfi, hafa áhuga á fólk og læra að meta mátt samtalsins. Ekki sakar að geta slegið á léttu strengi þegar við á, maður er manns gaman. Að endingu vil ég nefna að réttlætiskennd, símenntun og þjálfun í gagnrýnni hugsun eru verðandi læknum ómetanlegt veganesti til að vinna gegn meðvirkni og hjarðhegðun.

Engilbert Sigurdsson

geðlæknir á Landspítala, forseti læknaeildar Háskóla Íslands

engilbs@landspitali.is

Nú eru 60 manns tekin inn í læknaeild árlega, og gamla afríska máltækið að það þurfti heilt þorp til að ala upp barn er í fullu gildi.

Innovations and challenges in medical education in times of burgeoning software evolution

Engilbert Sigurdsson
MD MSc
Dean of the Faculty of Medicine
Professor of Psychiatry
Consultant Psychiatrist
at Landspítali-University Hospital
Faculty of Medicine
School of Health Sciences
University of Iceland

10.17992/ibl.2020.10.599